

postupi u interesu broдача da bi se brod što prije oslobodio. Ova dozvola dakle ne može mijenjati uvjete zaključenog posla.

(DMF 1967, str.631)

B.J.

APELACIONI SUD, Genova

Presuda od 2.VIII 1966.

Maison Genestal c/a Giacomo
Costa fu Andrea e Lloyd
Tirrenico S.p.A.

Privilegiji na brodu - Promjena državne pripadnosti broda - Sukob zakona - Na privilegij na brodu dolazi do primjene zakon zastave broda onoga vremena kad je privilegij nastao

Prizivateljica Maison Genestal započela je postupak za ostvarenje svoga privilegija na brodu "Bianca C.", sada talijanske zastave, a koji je bio panamske zastave u vrijeme kad je trebalo da osporeni privilegij nastane. Protustranke, G.Costa i Lloyd Tirrenico, tražile su da se na pitanje opstojnosti privilegija primijeni po čl.6. Zak. o plovidbi zakon zastave i to talijanske, a prizivateljica je već u prvostepenom postupku tražila da se primijeni panamsko pravo. (Radilo se o privilegiju brodopopravljača, koji u talijanskom pravu postoji suglasno čl.2, t.5. Bruxelleske konvencije od 1926. jednako kao i u Jugoslaviji, (par.9, st.5. Uredbe sa zak. snagom od 1939), tj. privilegij nastaje samo iz djelatnosti zapovjednika broda, a ne i samog broдача ili brodovlasnika.) Prvostepeni sud je primijenio talijansko pravo. Prizivni sud je zauzeo drugo stajalište i našao da je u ovom slučaju na privilegij primjenljivo panamsko pravo, a iz ovih razloga:

Neodlučan je navod protustranaka da je talijanski propis u skladu s Bruxelleskom unifikacijskom konvencijom od 1926, jer Panama nije država ugovornica Konvencije i prema tome ostaje Konvencijom netaknuto pitanje da li dolazi do primjene talijansko ili panamsko pravo. Kolizijska pravila moraju riješiti uvijek i intratemporalni sukob zakona, jer u času presudjivanja mora se riješiti materijalnopravne situacije prošlosti. Tako i čl.6. Zak. o plovidbi mora sud, u slučaju da brod promijeni nekoliko državnih pripadnosti od postanka nekog privilegija, dati rješenje, a kako se radi o normi materijalnog prava, morat će se primijeniti ono pravo na koje upućuje pravilo, naime na pravo zastave vremena kad

je pravo nastajalo. Ovo tim više što izričiti propis čl.22. Općih načela isključuje retroaktivno djelovanje zakona, pa i kolizijsko pravilo ne može stvoriti situaciju u kojoj bi talijanski, po sadanjoj zastavi broda, primjenljivi zakon djelovao retroaktivno. Prema tome treba da na privilegij od časa njegova postanka pa dalje do kraja (dakle i u pogledu trajanja, utrnuća, itd.) dodje do primjene pravo zastave broda onoga vremena. Sigurnost pravnih odnosa traži takvo rješenje, jer jednom nastalo stvarno pravo ne bi smjelo biti izvrgnuto promjenama. Prigovor da i sam Zakonik o plovidbi tako ne misli s obzirom na propise čl.156. i d, a koji se odnose na kautele u korist stvarnopravnih vjerovnika za slučaj prodaje broda zbog koje bi trebalo doći do promjene državne pripadnosti, odnosno konkretno gubitka talijanske državne pripadnosti, nije po mišljenju suda osnovan. Naime zakonodavac polazi s gledišta kao da je privilegij ugrožen promjenom državne pripadnosti, ali on to čini samo opreza radi zbog eventualnih odredaba stranih zakonodavaca, a i vodeći računa o tome da će privilegirani vjerovnik svakako doći u nepovoljniji položaj kad bude morao svoja prava ostvarivati pred inozemnim sudovima. Na kraju treba reći da bi suprotno stajalište, naime primjenljivost prava sadanje državne pripadnosti broda, dopustilo da prezaduženi brodovlasnik promjenama državne pripadnosti sasvim izmijeni međusobni položaj svojih vjerovnika, a to bi bilo protivno pravnoj sigurnosti privilegiranih i hipotekarnih vjerovnika.

Dir.Mar.1967, str.190)

E.P.

Bilješka.- Problem kojim se bavi genoveška presuda, naime primjenljivog prava na privilegij ako je brod promijenio državnu pripadnost nakon postanka odnosnog privilegija, može uvijek biti aktualan i u jugoslavenskoj praksi, iako češće u sukobu između dvaju prava trećih država, nego jugoslavenkog i stranog prava. Međutim rješenje genoveškog Apelacionog suda ima tu prednost da štiti pravnu sigurnost u korist vjerovnika koji je stekao privilegij, ali i po njemu ostaje otvoreno pitanje kako bi se u slučaju razdiobe kupovnine iza izvršene javne dražbe broda imali poredati privilegiji ako brod promijenjen u kritično vrijeme tri ili četiri puta državnu pripadnost, i ako su pod svakom zastavom nastajali privilegiji - (pa ima na brodu privilegija Paname, koji odgovaraju otprilike jugoslavenskim privilegijima prije 1939, Liberije, koji su američkog prava, Grčke, koji su venecijanskog projekta CMI-a od 1907, i konačno jedne države koja ima unificirane privilegije iz 1926. kao Jugoslavija) - i kad, primjenom načela prava zastave časa postanka privilegija dolazi nužno u času realizacije do sukoba rangova

između njih. Nova Konvencija o pomorskim privilegijama i hipotekama od 1967. razrješava taj čvor vrlo jednostavno i to tako da odredbe o privilegijama (dakle o postanku, redu prvenstva, trajanju i utrnuću) primjenjuje na brodove država ugovornica i neugovornica. Ovo je bilo moguće učiniti i prema Konvenciji od 1926. u internom pravu država ugovornica, ali Konvencija od 1967. to nameće državama ugovornicama kao obvezu. Dakako, kad Konvencija od 1967. bude stupila na snagu, onda neće uopće biti više privilegija ove vrsti u državama ugovornicama (osim kao prava retencije brodopopravljača), ali će ostati i zaoštriti se sukob zakona s pravom država neugovornica. Tada će biti stvar vjetrovnika koji se pozivaju na Konvencijom od 1967. nepriznati privilegij da izbjegnju ovrhu i razdiobu kupovnine u državi ugovornici Konvencije. Zasad, i još za dugo vremena dok se Konvencija od 1967. ne raširi, trebat će rješavati pitanje koje je riješila genoveška rješidba u konkretnom slučaju. Kako će vjerojatno u jugoslavenskim propisima o privilegijama koji se očekuju u bliskoj budućnosti, biti sadržano kolizijsko pravilo prava zastave, trebat će vjerojatno i u nas zauzeti stajalište o istom pitanju koje se postavilo pred talijanski sud.

E.P.

MALEZIJSKI SAVEZNI SUD

(Apelacioni odjel)

Presuda od 7.VII 1967.

Wah Tat Bank, Ltd. i Oversea-Chinese Banking Corporation, Ltd. c/a Chan Cheng Kum and Hua Siang Steamship Company, Ltd. i umješaća Tiang Seng Chan (Singapore). Ltd. and Others.

Prijevoz stvari morem - Časnička potvrda može prema lokalnom običaju biti izjednačena s teretnicom - Na ovu pravnu prirodu časničke potvrde ne utječe ni okolnost da je na njoj navedeno da je neprenosivo ("Not Negotiable") ako je običaj, unatoč navedenoj opaski, da su prenosive isprave - Na relaciji Sarawak-Singapur časnička potvrda ima značaj teretnice - Zbog toga izručenje tereta krcatelju umjesto osobi označenoj u časničkoj potvrdi, odnosno po njenoj naredbi, smatra se neizručenjem tereta - Radi toga pripada zalogoprimcu naknada štete zbog povrede njegova prava na posjed stvari ("conversion") od vozarove strane

Dvije banke, Wah Tat Bank, Ltd. iz Sarawaka i Oversea-Chinese Banking Corporation iz Singapura, tužiteljice, ustale su tužbom protiv Chang Cheng Kuma, brodovlasnika